

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ист.н. Пенка Иванова Пейковска, Институт за исторически изследвания – БАН,

„по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление

2.2. История и археология и научна специалност „Документалистика, архивистика, палеография, включително историография и изворознание“ („Визуални исторически извори“), обявен от Института за исторически изследвания при БАН за нуждите на секция „Помощни исторически науки и информатика“ (ДВ, бр. 97 от 21.11.2023 г.)

Единствен явил се кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“ на половин щат по настоящия конкурс е гл. ас. д-р Чавдар Венелинов Ветов. Той е възпитаник на Историческия факултет в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, където е завършил специалност история (бакалавърска и магистърска степен) през 2005 г. Познавам д-р Чавдар Ветов от десетина години, всъщност от времето, когато постъпи при нас, в секция „Помощни исторически науки и информатика“ като редовен докторант. Оценявайки цялостната му научно-изследователска и преподавателска дейност най-напред бих искала да подчертая неговото трудолюбие и задълбоченост в проучванията, както и отдадеността му на професията – необходими качества за добри постижения в изучаването на историческото минало.

1. Общо описание на представените материали:

Предоставени са всички необходими документи и в административно отношение няма пропуски.

Кандидатът гл. ас. д-р Чавдар Ветов е приложил общо 24 научни труда, от които 1 самостоятелна монография (представена тук като хабилитационен труд), 4 бр. студии и 20 бр. статии (от които 3 с импакт фактор, 3 бр. в съавторство). Гл. ас. д-р Ч. Ветов е участвал в два проекта, един от които е международен; представя 17 цитирания.

Количеството на гореспоменатата научната продукция, включена в списъка на публикациите за участие в конкурса и като се има предвид, че д-р Ч. Ветов работи в Института на половин щат, то тя напълно отговаря на изискваното за академичната длъжност „доцент“; по-важното тук е да се подчертае качествената страна на представената научна продукция – по същество изследвания с видим научен принос.

2. Покритие на нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“:

2.1. Придобита образователна и научна степен „доктор“. След осъществено обучение – докторантура, като редовен докторант в Института за исторически изследвания, през 2015 г. Ч. Ветов придобива образователната и научна степен „доктор по история“ след успешна защита на докторат в областта на изворознанието на тема „Фотодокументите (XIX – средата на XX в.) като исторически извори и тяхното съхранение в архивните институции“, която е различна от темата на представения тук за рецензиране хабилитационен труд. На това основание може да се потвърди, че кандидатът е изпълнил това условие за заемането на академичната длъжност „доцент“.

2.2. Заемане на академичната длъжност „асистент“, „главен асистент“ в продължение на най-малко две академични години. По продължителност (9 години) и по обем на научната дейност, кандидатът напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ.

3. Обща характеристика на научно-изследователската дейност на кандидата.

3.1. Оценка на хабилитационния труд. Гл. ас. д-р Ч. Ветов участва в конкурса с монографичен труд, озаглавен „Българското националноосвободително движение през погледа на фотографията“ (ИИСТИ–БАН, София: 2023, 302 с.). Както е видно от заглавието в монографията обект на изучаване са фотографските снимки като исторически извори за българското националноосвободително движение. Актуалността на изучаваната тема се предопределя от обстоятелството, че понастоящем визуалният обрат в историческата наука е налице в чуждестранната историография и отчасти в нашата. Важната роля на визуалните извори в съвременните исторически изследвания и представянето на техните резултати не подлежи на съмнение. Очевидна е изворовата стойност на фотографските изображения, документалните филмови кадри, реалистичните картини или рисунки, а информационният потенциал на визуалните извори се оценява високо. Това тяхно признание се случва наред с все още съществуващия в „класическата“ историческа наука „култ“ към писмения извор.

Както сам отбелязва в увода си авторът си поставя за цел да издири в българските архивохранилища и да анализира наличните архивни материали по визираната в заглавието проблематика. Освен архивните материали той познава добре също и книгите и албумите, съдържащи обнародвани фотоснимки по темата. От така формулираната цел

е видно, че към темата на хабилизационния труд е подхoдено основно чрез прилагане на методите на практическото изворознание.

Структурата на труда се състои от предговор, пет глави, заключение и използвана литература. Петте глави са посветени съответно: 1) първата – фотографията в исторически контекст или на появата на фотографията по българските земи, на чужденци–фотографи, отразили събития и личности от българската история, и на първите българи фотографи; останалите четири глави отговарят по-скоро на една тематично-хронологична систематизация на изучаваните фотодокументи, а именно: 2) във втората – фотографии на революционери в четнически униформи, 3) в третата – фотографии на революционери и техните семейства и роднини в цивилно облекло; 4) в четвъртата – фотографии, отразяващи българското опълчение, и 5) в пета глава – фотографии, отразяващи паметта за българското революционно движение.

Правят впечатление многото български архиви, в които д-р Ветов е работил, а именно Централният държавен архив и регионалните архиви в Пловдив, Русе, Бургас, Габрово, Враца и Хасково, Българския исторически архив при Народна библиотека „Св. Кирил и Методий“, както и големи ведомствени архиви като научните архиви на БАН и на Института за исторически изследвания. Добре е подобна информация за местата, където са направени издирванията на изворите, да бъде включвана с по-подробно описание в предговора (а не просто да я узнаваме от библиографската справка в края на монографията), тъй като тя отразява извършената много трудоемка откривателска работа. Добре е също пак там, в предговора да се предостави някаква информация и за фондовете, сбирките и пр., съдържащи тези фотографии. Какво имам предвид? – някои от колекциите са образувани чрез изваждане на фотоснимките от другите фондове – в този случай е интересно да се знае как на практика е било направено това и дали подобни действия оказват влияние върху последващата „работа“ с ретроспективната информация, идентифицирането на заснетите исторически личности и събития и пр.

Добре е било също да се направи още едно по-пространно разкриване на известни теоретични аспекти на фотографските снимки като специфични визуални исторически извори, очертаване на техните характеристики (включително техническите, т.е. черно-бяла, цветна и пр. фотография, преимущества на едната или другата) – в контекста на изворознанието като изследователски подход, в сравнение с писмените извори и в паралел с останалите визуални извори, изтъкването на спецификите при анализа на тяхната ретроспективна информация, при интерпретацията им, и разбира се, да се

представи (макар и накратко) историографията на изворознанието на фотографските снимки – в странство и у нас. Всичко това би било добре да се направи в отделна глава, но би могло да стане и по-накратко в предговора.

В книгата са включени над 500 изображения, които представляват органична част от текста и всичките произхождат от различни архивохранилища (единични бройки от тях са обнародвани в книги, албуми, преса). Добре е било да се уточни дали те представляват цялата изворова база на изследването или са само представителна извадка от нея и, ако е това последното, то тогава какви са били критериите за подбора.

Следвайки обичайната за една научна разработка структура, се очаква всяка глава да завършва със заключение, съдържащо основните изводи от анализа в съответната глава. За отбелязване е обаче, че в монографията на д-р Ч. Ветов заключенията ненавсякъде са достатъчно задълбочени (с. 100 след гл. 2; с. 282 след гл. 5) или изобщо липсват (с. 156 след гл. 3). Монографията завършва с обобщаващи заключителни размисли върху проблематиката, формулирани са изводите, съдържащи същността и смисъла на конкретното научно търсене и даващи конкретния отговор на поставената цел. Те са добре осмислени и донякъде преодоляват преждеспоменатия недостатък.

В научния си текст Ч. Ветов демонстрира вешо познаване на специализираната литература по проблематиката.

Считам, че основният принос на монографията на д-р Чавдар В. Ветов със състои в издирването и включването в научен оборот на голям брой фотографски снимки, съдържащи ценна ретроспективна информация за историята на българското революционно движение и паметта за него.

Представеният за рецензиране монографичен труд съдържателно е разработен в съответствие с разпоредбите на ЗРАСРБ, а тематиката му отговаря на професионалното направление на конкурса.

3.2. Оценка на останалата научно-изследователска дейност на кандидата.

Както се вижда от приложения списък с публикации в цялостната дейност на кандидата доминира научноизследователската работа. Научните интереси на гл. ас. д-р Ч. Ветов са в сферата на проблематиката на конкурса: изворознание и в частност визуални исторически извори, в частност фотодокументите, които са обект на изучаване в неговата докторска дисертация и интересът към тях продължава като фокусът се стеснява към фотоснимките, отразяващи българското революционно движение – в

монографията и повечето статии и студии, както и към фотопортрети на княз/цар Фердинанд и цар Борис III – в няколко статии.

Публикациите на д-р Ч. Ветов са оригинални и приносят според мен най-вече защото се основават изцяло на издирени от него нови за историческата наука архивни извори.

Взета в цялост научната продукция на гл. ас. д-р Чавдар Ветов покрива изискванията на ППЗРАСРБ за заемането на академичната длъжност „доцент“ по визираното в конкурса направление. Налице са научен принос и достатъчно убедителни доказателства да се твърди, че те действително се съдържат в депозираните научни публикации и са лично дело на автора; т.е. в представената за оценяване научна продукция не съм забелязала наличие на плагиатство.

Пожелавам в по-нататъшната си работа д-р Чавдар Ветов да продължи успешната насока на научното си развитие.

4. Заключение. Представените материали на единствения кандидат в конкурса съвсем ясно показват, че гл. ас. д-р Чавдар Венелинов Ветов отговаря напълно на необходимите изисквания за избор на академичната длъжност „доцент“. В негово лице имаме добросъвестен учен и добре подготвен специалист.

Като член на Научното жури категорично ще гласувам за избора на гл. ас. д-р Чавдар Венелинов Ветов на академичната длъжност „доцент“ и ще подкрепя предложението на журито, отправено към НС на Института за исторически изследвания при БАН той да бъде избран за тази длъжност.

Изготвил становището:

(Проф. д.ист.н. Пенка Пейковска)

София, 20.03.2024 г.